

ODPIS

Kraków, dnia 12 listopada 2019 roku

Do

**Trybunału Konstytucyjnego
Rzeczypospolitej Polskiej**

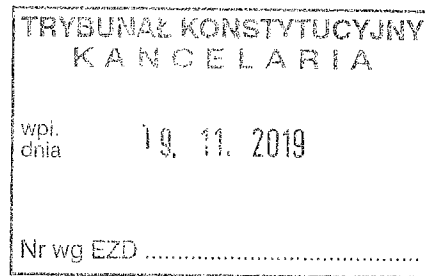
Al. J. Ch. Szucha 12 A
00-918 Warszawa

Skarżący:

1/ T P
2/ J P
3/ J A
4/ E M
5/ A C
6/ M M

wszyscy reprezentowani przez pełnomocnika *advokata dra Józefa FORYSTKA* z kancelarii FORYTEK & PARTNERZY - Adwokaci i Radcowie Prawni

adres do korespondencji:
ul. Grzegórzecka 21
31-532 Kraków

SKARGA KONSTYTUCYJNA

**o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP
art. 2 ust. 1 zdanie trzecie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku
o przeprowadzeniu reformy rolnej**

Partnerzy:

Józef Forystek - adwokat
Marek Forystek - adwokat
Marek Notęcz - radca prawny

www.forystek.pl
e-mail: kancelaria@forystek.pl

ul. Grzegórzecka 21, 31-532 Kraków
tel. +48 12 62 80 400 lub 12 62 80 401
fax: +48 12 62 80 499

bud. PASAŻ SASKI, I piętro
ul. Grzybowska 12/14, 00-132 Warszawa
tel. +48 22 890 96 30, fax: +48 22 890 96 31

bud. SkyRes
ul. Warszawska 18, 35-205 Rzeszów
tel. +48 17 789 22 63, fax: +48 17 789 22 65

Działając na podstawie art. 79 ust. 1 w związku z art. 188 pkt 5 i art. 191 ust. 1 pkt 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz z art. 33 ust. 2 oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016 roku nr 2072 ze zm., dalej również „ustawa o postępowaniu przed TK”), w imieniu Skarżących – T P , J P , J A , E M , A C i M M , z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy o postępowaniu przed TK (wyrok został doręczony pełnomocnikowi skarżących w dniu 14 sierpnia 2019 roku)

wnoszę o stwierdzenie, że:

- I. **art. 2 ust. 1 zdanie trzecie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej w zakresie, w jakim umożliwił on wywłaszczenie nieruchomości** (w tym stanowiących własność skarżących - rodziny P z ich majątku R) **bez żadnego odszkodowania**

jest sprzeczny z:

1. **art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji** poprzez naruszenie **prawa poszanowania własności oraz innych praw majątkowych** i nieuzasadnione ograniczenie realizacji prawa poprzez **pozbawienia skarżących własności nieruchomości o znacznej wartości** (rodzinnego majątku w postaci w R i majątku ziemskiego R) **bez jakiegokolwiek odszkodowania**, podczas gdy ingerencja państwa w konstytucyjnie chronione prawo własności byłaby dopuszczalna jedynie **na cele publiczne w przypadkach określonych w ustawie i za słusznym odszkodowaniem** (tak m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 marca 1990 roku, sygn. akt: I ACa 1386/98 oraz liczne wyroki Trybunału Konstytucyjnego);
2. **art. 2 Konstytucji w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 i art. 21 ust. 2 Konstytucji** poprzez naruszenie **zasady ochrony praw słuszenie nabytych** wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawa, co stanowi naruszenie zasady zaufania obywateli do państwa i co do prawa także, poprzez takie sformułowanie zaskarżonych przepisów, które naruszają zasadę rzetelnej legislacji i jasności prawa;
a ponadto

3. jest sprzeczny z **art. 1 Protokołu Dodatkowego Nr 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności**.

UZASADNIENIE

I. UZASADNIENIE DOPUSZCZALNOŚCI SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

- 1.1 Skarżący wiążą naruszenie przysługujących im wolności i praw konstytucyjnych z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia czerwca 2019 roku, sygn. akt:

Wyrok ten jest prawomocny, albowiem nie przysługują od niego środki odwoławcze. W konsekwencji, w sprawie Skarżących doszło do „wyczerpania drogi prawnej” w rozumieniu art. 77 ust. 1 ustawy o postępowaniu przed TK. Wyżej wymieniony prawomocny wyrok został doręczony pełnomocnikowi skarżących w dniu 14 sierpnia 2019 roku, a zatem skarga konstytucyjna została wniesiona w terminie 3 miesięcy od daty otrzymania w/w wyroku NSA, a więc z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy o postępowaniu przed TK.

- 1.2 Wskazane w *petitum* skargi konstytucyjnej przepisy art. 2 ust. 1 zdanie trzecie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej stanowiły podstawę prawną prawomocnego wyroku w sprawie skarżących w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK. Zgodnie, bowiem z orzecznictwem TK, „podstawa rozstrzygnięcia obejmuje całość przepisów prawa (norm) stosowanych przez organ władzy publicznej w celu wydania aktu stosowania prawa” (wyrok TK z dnia 24 października 2007 r., sygn. akt SK 7/06).

- 1.3 W uzasadnieniu postanowienia z dnia 6 lutego 2001 r., sygn. akt Ts 139/00, Trybunał wyjaśnił: „O tym, że zaskarżony akt normatywny był w znaczeniu konstytucyjnym podstawą ostatecznego orzeczenia można generalnie mówić wtedy, gdy owo rozstrzygnięcie – przy tym samym przedmiocie i zakresie sprawy – byłoby lub mogłoby być inne w przypadku nieobowiązania normy prawnej o treści kwestionowanej przez skarżącego”. Podstawą rozstrzygnięcia jest, więc przepis, który „determinuje w sensie normatywnym treść orzeczenia” (postanowienie TK z dnia 6 lipca 2005 r., sygn. akt SK 25/03).

- 1.4 Okoliczność wydania orzeczeń w oparciu o przepisy stanowiące przedmiot niniejszej skargi została wskazana poniżej poprzez przedstawienie w przytoczonych uzasadnieniach wyroku motywów, jakimi kierowały się sądy administracyjne.
- 1.5 Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia z dnia czerwca 2019 roku, sygn. akt: uznał, że z uwagi na historyczny a jednocześnie już (ze względu na wywołane skutki) nieodwracalny charakter dekretu o reformie rolnej nie ma obecnie możliwości kwestionowania jego mocy obowiązującej, a co nastąpiłoby w przypadku stwierdzenia, że art.2 ust.1 lit e dekretu lub **art. 2 ust. 1 zdanie trzecie dekretu** nie były zgodne z Konstytucją RP.
- 1.6 Zdaniem NSA, skoro Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 28 listopada 2001 roku sygn. akt: **SK 5/01** umorzył postępowanie wywołane zapytaniem o zgodność art. 2 ust.1 lit.e dekretu o reformie rolnej z art. 2, 64 i 32 Konstytucji RP z uwagi na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 1996 roku sygn. akt: W, 15/95 w którym stwierdzono, że przepis art.2 ust.1 lit e dekretu wyczerpał moc prawną wraz z przejściem określonych w nim nieruchomości rolnych przez Skarb Państwa i nie może być dłużej stosowany, to bezzasadnym byłoby zwracanie się z pytaniem prawnym do TK w tej kwestii ponownie. Z powyższym stanowiskiem nie sposób się zgodzić albowiem w/w wyrok dotyczył innego przepisu dekretu i innej normy prawnej tj. art.2 ust.1 lit e dekretu, a **nie art. 2 ust.1 zd. trzecie** dekretu, o co wnosili skarżący w skardze kasacyjnej do NSA.
- 1.7 Ponadto NSA wskazał, że ocena legalności działań władz państwowych w 1944 roku czy też brak konstytucyjności organów takich jak PKWN i itd. należy wyłącznie do sfery ocen historycznych i politycznych. Stwierdzenie to jest całkowicie błędne, albowiem obowiązujące w owym czasie ustroj i podjęte wtedy decyzje nadal kształtują stosunki własnościowe, i na podstawie dekretu wydawana są nadal decyzje administracyjne, co doprowadziło do utraty przez poprzedników skarżących majątku nieruchomego o znacznej wartości bez żadnego odszkodowania.
- 1.8 Podsumowując **nie można zgodzić się z wykładnią przeprowadzoną przez sądy administracyjne w przedmiotowej sprawie, albowiem jest ona sprzeczna ze wskazanymi powyżej przepisami Konstytucji RP, stanowiącymi zarazem wzorzec kontroli konstytucyjnej zaskarżonego przepisu dekretu.** Tym bardziej, że zastosowanie tej wykładni doprowadziło do pozbawienia skarżących prawa własności, które jest chronione konstytucyjnie.

- 1.9 Wobec powyższego, ocena konstytucyjności wskazanych powyżej przepisów jest konieczna dla ochrony przysługujących Skarżącemu konstytucyjnych wolności lub praw w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. W orzecznictwie Trybunału przyjmuje się, że „przesłanką uzasadniającą kontrolę konstytucyjności przepisu jest ustalenie, że zachodzi związek między daną regulacją a ochroną konstytucyjnych praw i wolności. Związek ten zachodzi wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki: po pierwsze, **przepis będący przedmiotem oceny zawiera treści normatywne odnoszące się do sfery praw i wolności konstytucyjnie chronionych**; po drugie, **nie istnieje żaden alternatywny instrument prawny (poza ewentualnym uznaniem przepisu za niekonstytucyjny), który mógłby spowodować zmianę sytuacji prawnej** ukształtowanej definitywnie zanim ów przepis utracił moc obowiązującą; po trzecie, **ewentualna eliminacja danego przepisu z systemu prawnego stanowić będzie skuteczny środek dla przywrócenia ochrony praw naruszonych obowiązywaniem kwestionowanej regulacji prawnej**” (zob. m.in. wyrok z dnia 21 maja 2001 r., sygn. akt SK 15/00).
- 1.10 W niniejszej sprawie niewątpliwie doszło do naruszenia wymienionych powyżej praw konstytucyjnych. Dokonując wykładni **art. 2 ust.1 zd. trzecie dekretu** Naczelny Sąd Administracyjny orzekł ostatecznie, **na niekorzyść skarżących, pozbawiając ich de facto własności nieruchomości (rodzinnego majątku R) bez jakiegokolwiek odszkodowania.**
- 1.11 Należy, zatem stwierdzić, iż jedynie eliminacja z systemu prawnego zaskarżonych przepisów we wskazanym w *petitum* zakresie zagwarantuje Skarżącemu możliwość uzyskania słusznej i należytej ochrony jego konstytucyjnych praw, poprzez możliwość wznowienia postępowania w sprawie stwierdzenia, że działki ewidencyjne o numerach

wchodzące w skład majątku R , własność F

P , podpadały pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej.

II. STAN FAKTYCZNY SPRAWY

II.1. WYCZERPANIE DROGI SĄDOWEJ

- 2.1 W dniu stycznia 1998 roku (21 lat temu !!!) J P zwrócił się do Wojewody o stwierdzenie, że nieruchomości wchodzące w skład

w R nie podpadały po działaniu dekretu PWN o przeprowadzeniu reformy rolnej z dnia 06 września 1944 roku.

2.2 Decyzją z dnia maja 1998 roku, znak: Wojewoda uznał, że ww. nieruchomości podpadała pod działanie dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej. Od tej decyzji odwołał się J P, jednak Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi utrzymał niekorzystną decyzję w mocy.

2.3 Wnioskiem z dnia września 2005 roku T P wniósł o stwierdzenie nieważności decyzji Ministra Rolnictwa z dnia lutego 2002 roku znak: oraz decyzji Wojewody zarzucając, im, że obie decyzje zostały wydane bez podstawy prawnej, gdyż organy administracyjne nie mogą rozstrzygać o tym czy część nieruchomości ziemskiej podpada pod działanie dekretu PKWN, gdyż jest to spór o prawo rzeczowe, ponadto wnioskodawca podniósł, iż J p w chwili składania w/w wniosku nie był spadkobiercą F P właściciela majątku R Decyzją z dnia stycznia 2012 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi znak: stwierdził nieważność w/w decyzji.

2.4 Realizując wytyczne zawarte w decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia stycznia 2012 roku Wojewoda zwrócił się do Wnioskodawców z pytaniem czy podtrzymują oni swoje wnioski oraz argumenty na poparcie swoich twierdzeń. Pismem z dnia kwietnia 2012 roku pełnomocnik Wnioskodawców wniósł o wydzielenie nieruchomości do odrębnych postępowań z uwagi na różnorodności nieruchomości wchodzących w skład majątku R Skutkiem powyższego było prowadzenie trzech odrębnych postępowań przez Wojewodę dotyczących majątku R

2.5 Decyzją z dnia stycznia 2014 roku Wojewoda znak: , uznał, że działki oznaczone numerami ewidencyjnymi

wchodzące w skład majątku R , własność F P , podpadały pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Następnie w dniu grudnia 2015 roku Wojewoda wydał kolejne decyzje w sprawie znak: , w której stwierdził, że działki oznaczone numerami ewidencyjnymi (podzielona na dz. nr. oraz wchodzące w skład majątku R , stanowiące własność F P , podpadały pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej oraz decyzję znak: , w której stwierdził, że działki ewidencyjne oznaczone numerami w skład majątku R , stanowiące własność F P , **nie podpadały pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej.**

- 2.6 Skarżący odwołali się od dwóch niekorzystnych dla siebie decyzji Wojewody tj. decyzji z dnia stycznia 2014 roku, znak: oraz decyzji z dnia grudnia 2015 roku znak:
- 2.7 Postępowanie w przedmiocie rozpoznania odwołania skarżących od decyzji Wojewody z dnia grudnia 2015 roku znak: nadal toczy się przed Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- 2.8 Decyzją z dnia grudnia 2016 roku, znak: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi utrzymał w mocy decyzję Wojewody z dnia stycznia 2014 roku, znak: od ww. decyzji skarżący złożyli skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W wskazując, że przejęcie majątku R nastąpiło w oparciu o art. 2 ust. 1 zd. 3 dekretu PKWN, albowiem art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN określa jedynie rodzaj nieruchomości, jakie mogły zostać przejęte na rzecz Skarbu Państwa, jednak podstawą do dokonania samego przejęcia było właśnie **zdanie trzecie ust.1** dekretu, a nie **lit.e tego ustępu**
- 2.9 Wojewódzki Sąd Administracyjny w W po rozpoznaniu sprawy w dniu maja 2017 roku, sygn. akt: oddalił skargę skarżących nie dzieląc zawartych w niej zarzutów dotyczących braku legalności art. 2 ust 1 zd.3 dekretu.
- 2.10 Następnie skarżący wystąpili ze skargą kasacyjną do Naczelnego Sadu Administracyjnego w Warszawie zarzucając WSA w W : naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię (art. 174 pkt 1 p.p.s.a.), a to:

- 1/ **art. 2 ust. 1 zdanie trzecie** dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o **przeprowadzeniu reformy rolnej** poprzez jego błędne zastosowanie, podczas gdy jako sprzeczny z art. 21 ust.2 Konstytucji RP z 1997 roku, nie mógł i nie może stanowić podstawy prawnej nacjonalizacji (wywłaszczenia), albowiem przewiduje on dokonanie wywłaszczenia nie na cele publiczne oraz bez stosownego odszkodowanie a przepisy Konstytucji RP z 1997 roku zgodnie z utrwalonym orzecznictwem trybunalskim mają charakter retroaktywny.

- 2/ art. 145 § 1 pkt. 1a p.p.s.a. w zw. z art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej, poprzez zaakceptowanie jego błędnego zastosowania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi polegającego na przyjęciu błędnej podstawy prawnej przejęcia majątku R na rzecz Skarbu Państwa (nacjonalizacji) w sytuacji, gdy powierzchnia majątku R przekraczała 100 ha powierzchni ogólnej, a tym samym mógł on zostać przejęty tylko w oparciu o art. 2 ust. 1 zdanie trzecie dekretu, a nadto wskazany przepis nie dotyczy skutku o charakterze nacjonalizacyjnym.

- 3/ naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy tj. art. 145 § 1 pkt. 1a p.p.s.a. w zw. z naruszenie art. 1 sporządzonego w dniu 20 marca 1952 roku Protokołu Nr 1 ratyfikowanego przez Polskę w dniu 10 października 1994 roku (Dz.U. z 1995 roku Nr 26, poz. 175) do sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 roku, a następnie zmienionej Protokołem Nr 3, Nr 5 i Nr 8 oraz uzupełnionej Protokołem Nr 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 roku Nr 61, poz. 284) poprzez pozbawienie skarżących wyrokiem WSA w W prawie uzasadnionego oczekiwania uzyskania efektywnego korzystania z nieruchomości (prawa własności nieruchomości) objętej wnioskiem (por. uzasadnienie decyzji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 27 stycznia 2000 roku, nr 33752/96, LEX nr 41130, orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2000 roku w sprawie nr 25701/94 - Case of the Former King of Greece and Others vs. Greece – dostępne na stronie internetowej Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasbourgu – www.echr.coe.int, w którym Trybunał stwierdził, że dokonane w latach 60-tych XX wieku wywłaszczenie byłego króla Grecji z jego majątku prywatnego bez odszkodowania jest niezgodne z normami międzynarodowymi i narusza podstawowe prawa obywatelskie; tak samo 'Trybunał w Strasbourgu w orzeczeniu z lutego 2001 roku w sprawie Dan Brumarescu vs. Rumunia);

4/ naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy tj. art. 145 § 1 pkt. 1a p.p.s.a. w art. 2, art. 21 ust. 2, z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 20, art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 1 sporządzonego w dniu 20 marca 1952 roku Protokołu Nr 1 ratyfikowanego przez Polskę w dniu 10 października 1994 roku (Dz.U. z 1995r., Nr 26, poz. 175) do sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 roku, a następnie zmienionej Protokołem Nr 3, Nr 5 i Nr 8 oraz uzupełnionej Protokołem Nr 2 Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1933, Nr 61, poz. 284) poprzez uznanie przez WSA w W , że art.2 ust.1 zdanie trzecie dekretu PKWN o reformie rolnej jest zgodny z Konstytucją RP i może stanowić podstawę pozbawienia skarżących prawa własności nieruchomości jakiegokolwiek odszkodowania, podczas gdy z treści art. 42 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym wynika, że jedynie akty prawne powszechnie obowiązujące (i) wydane przez kompetentny organ państwowy, (ii) z zachowaniem wymaganego prawem trybu ich wydania oraz (iii) o treści zgodnej z Konstytucją RP mogą mieć charakter konstytucyjny i być podstawą ingerencji w podstawowe prawa człowieka takie, jak prawo własności i prawo dziedziczenia.

2.11 Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia czerwca 2019 r., **oddalił skargę kasacyjną T P i innych.** Sąd oparł swoje orzeczenie o stanowisko Sądu Najwyższego zajęte m.in. w wyrokach z dnia 05 listopada 2002 roku, sygn. akt: III CKN 273/01 oraz z dnia 13 lutego 2003 roku, sygn. akt: III CKN 14492/00 i uznał, że stabilność stosunków prawnych i społecznych ukształtowanych w wyniku przeprowadzenia reformy rolnej jest wartością wymagającą ochrony i usprawiedliwia odmowę dokonania kontroli abstrakcyjnej i generalnej ówczesnych aktów normatywnych, których skutki trwają pod kątem zgodności ze współczesnymi wzorcami Konstytucji w zakresie poszanowania własności (art. 21 ust. 1 Konstytucji RP i zasad państwa prawnego (art.2 Konstytucji RP), oraz, że z uwagi na historyczny a jednocześnie już (ze względu na wywołane skutki) nieodwracalny charakter dekretu o reformie rolnej nie ma obecnie możliwości by kwestionować jego moc obowiązującą, a co nastąpiłoby w przypadku stwierdzenia, że art. 2 ust.1 lit e dekretu nie był zgodny z Konstytucją RP.

II.2. WYKLADNIA PRAWA DOKONANA PRZEZ ORZEKAJĄCE W SPRAWIE ORGANY ORAZ SĄDY ADMINISTRACYJNE

- 2.1 Należy wskazać, iż zarówno Wojewódzki Sąd Administracyjny w W , jak i Naczelny Sąd Administracyjny zupełnie zignorowały fakt, podnoszony przez pełnomocnika skarżących, iż to na podstawie **art. 2 ust 1 zd. trzecie dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej** doszło do przejęcia na rzecz Skarbu Państwa majątku R . Każdy z wyżej wymienionych sądów opierał swoje stanowisko w sprawie na **art. 2 ust.1 lit e dekretu** i kwestii, że nieruchomości wchodzące w skład majątku R spełniały kryteria przewidziane przez dekret, podczas gdy skarżący konsekwentnie kwestionowali legalność samego dekretu a konkretnie **art. 2 ust 1 zd. trzecie.**
- 2.2 Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że dekret PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej ma aktualnie już tylko znacznie historyczne i polityczne, więc nie ma podstaw do badania jego legalności. Z tego powodu odmówił skierowania pytania prawnego we wskazanym przez skarżących kasacyjnie zakresie. Sąd uznał, również, że bezzasadnym jest badanie konstytucyjności w/w przepisu, jeśli z uwagi na upływ czasu zaszły nie odwracalne skutki prawne, nie badając ich wszakże w żadnym zakresie.
- 2.3 Podsumowują należy wskazać, iż **w przypadku wyeliminowania zaskarżonych przepisów z obrotu prawnego w zakresie wskazanym w petitum, rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie niewątpliwie byłoby inne, a konstytucyjnie gwarantowane prawa skarżących nie doznałyby naruszenia.**

III. UZASADNIENIE ZARZUTÓW SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

- 3.1 Wskazać należy, że **art. 2 ust.1 zd. trzecie dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej** będący podstawą przejęcia na rzecz Skarbu Państwa, lecz **nie na cele publiczne** majątków ziemskich m.in. należącego do poprzednika prawnego skarżących majątku R **bez żadnego odszkodowania** narusza chronione Konstytucją prawo własności poprzez jego bezpodstawne ograniczenie pomimo braku zaistnienia ściśle określonych przesłanek tj. **art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w związku z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP.**

Podobnie kwestię tę regulowała obowiązująca w 1944 r. Konstytucja marcowa. Zgodnie z **art. 99 zd. pierwsze Konstytucji marcowej** „*Rzeczpospolita Polska uznaje wszelką własność, czy to osobistą poszczególnych obywateli, czy to zbiorową związków obywateli, instytucji, ciał samorządowych i wreszcie samego Państwa, jako jedną z najważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom, instytucjom i społecznościom ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach, ustawą przewidzianych, zniesienie lub ograniczenie własności, czy to osobistej, czy to zbiorowej, ze względów wyższej użyteczności, za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić, jakie dobra i w jakim zakresie, ze względu na pożytek ogółu, mają stanowić wyłącznie własność Państwa, oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego użytkowania ziemi, wód, minerałów i innych skarbów przyrody - mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia*”.

3.2 Rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie zarówno organów jak administracyjnych jak i sądów administracyjnych zapadły wbrew konstytucyjnej zasadzie proporcjonalności i zasadzie poszanowania własności (opisanej szczegółowo w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 21 ust 2 i art. 64 ust 1 i 2 Konstytucji RP) i doprowadziły *de facto* w swoich skutkach do nieproporcjonalnej ingerencji w prawo własności skarżących do ich rodzinnego majątku R (pozbawienia prawa własności nieruchomości bez żadnego odszkodowania, – co ostatnio Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 13 czerwca 2011 roku, SK 41/09 (OTK-A 2011/5/40) uznał za naruszające konstytucyjną zasadę konstytucyjnej ochrony prawa własności oraz zasady proporcjonalności.

3.3 W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z art. 21 ust 2 Konstytucji wywłaszczenie jest możliwe tylko za słusznym odszkodowaniem a „słuszne odszkodowanie” w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego jest to odszkodowanie pozwalające osobie, której odebrano prawo własności, na nabycie mienia najbardziej zbliżonego do utraconego, co w warunkach gospodarki rynkowej wyraża się odszkodowaniem równym wartości rynkowej i to niezwłocznie po wywłaszczeniu. Należy mieć na uwadze, że ingerencja w sferę prawa własności jak już wyżej wspomniano musi pozostawać, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, w racjonalnej i odpowiedniej proporcji do celów, których ochrona uzasadnia dokonaną ingerencję. Konieczność zachowania odpowiedniej proporcji pomiędzy naruszeniem prawa własności a celami, dla których to następuje (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), mieści w sobie „postulat niezbędności, przydatności i proporcjonalności sensu stricto wprowadzanych ograniczeń”.

- 3.4 Wskazana powyżej **zasada proporcjonalności** jest wywodzona z **art. 31 ust. 3 Konstytucji RP** i w najbardziej generalnym ujęciu oznacza taką wykładnię przepisów, która w najmniejszym stopniu wkracza w konstytucyjne uprawnienia (właścicielskie) poprzednich właścicieli lub ich spadkobierców i która nie narusza konstytucyjnego prawa własności. Zasada proporcjonalności zakazuje, zatem dyskryminacji poprzednich właścicieli (ich spadkobierców), a organy administracji obowiązane są wydając decyzje zawsze uwzględniać słuszny interes strony.
- 3.5 Prof. Ewa Łętowska w glosie do wyroku NSA z dnia 1 lipca 1999 roku, sygn. akt: SA/Bk 208/99, **OSP 2000/1/17** zauważa, iż **zasada proporcjonalności** zmusza do zmiany poglądów na temat tego, co legalne „nie zawsze legalne jest to, co się formalnie mieści w pojęciu zgodności z prawem; działanie (...) musi być, aby było legalne, jeszcze – dodatkowo – **proporcjonalne**”.

Z **art. 31 ust. 3 Konstytucji RP** wprost wynika, że ograniczenia w zakresie korzystania z praw konstytucyjnych nie mogą naruszać istoty tych praw. „Konieczność”, którą wyraża ten przepis mieści w sobie postulat niezbędności, przydatności i proporcjonalności wprowadzanych ograniczeń. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 11 czerwca 1981 r., SA 820/81, ONSA 1981/1/57, stwierdził, że: „(...) Zasada postępowania administracyjnego wyrażona w art. 7 k.p.a. oznacza, że treść i zakres ochrony słusznego interesu indywidualnego w działaniach administracji sięgają do granic kolizji z interesem społecznym, będącym (...) wartością nadrzędną. (...) **Organ administracji, działający na podstawie przepisów prawa materialnego (...) jest obowiązany – zgodnie z zasadą art. 7 – załatwić sprawę w sposób zgodny ze słusznym interesem obywatela, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie interes społeczny, ani nie przekracza to możliwości organu administracji wynikających z przyznanych mu uprawnień i środków**”.

Z kolei WSA w Warszawie w wyroku z dnia 31 marca 2005 r., VII SA/Wa 300/04, Lex nr 189152, podkreślił, że: „każde działanie władzy administracyjnej w demokratycznym państwie prawnym, szczególnie zaś w państwie akceptującym dorobek wspólnot europejskich, **podporządkowane musi być zasadzie proporcjonalności**, wyrażającej się w zastosowaniu takich środków (nakazów i zakazów), które będą odpowiednie i konieczne do osiągnięcia uprawionego celu”. NSA zaś w wyroku z dnia 26 stycznia 2009 roku, sygn. akt: I OSK 63/08, Lex nr 478283, stwierdził, że: „Z zasady tej [zasady proporcjonalności – uwaga moja, JF] wynika

domniemanie pozytywnego załatwienia sprawy, od którego można **odstąpić tylko wówczas, gdy kolidowałyby to z interesem społecznym lub przekraczałyby możliwości organu.**”

Stanowisko zajęte przez organy administracji państwowej oraz sądy administracyjne w niniejszej sprawie w sposób zasadniczy odbiega od dotychczasowej linii orzecznictwa administracyjnego. Już w uchwale z dnia 7 czerwca 1997 roku podjętej w składzie 7 sędziów (sygn. FPS 1/97) Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, iż: „**Nie powinno ulegać wątpliwości** - zwraca na to uwagę także skład orzekający formułując wątpliwość prawną, – że **zawsze należy poszukiwać takiej wykładni obowiązujących przepisów prawa, która najlepiej służyłaby realizacji założeń i wartości wyprowadzanych z art. 1 Konstytucji RP, a zatem i urzeczywistnianiu prawa obywateli do sądu.** W tym kierunku zmierza konsekwentnie orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, który w szczególności w uchwale z dnia 25 września 1991 r. sygn. W.1/91 (OTK 1991, poz. 19) opowiedział się za potrzebą zachowania przez organy stosujące prawo poprawnej procedury, odpowiadającej kryteriom demokratycznego państwa prawnego. **W ocenie Trybunału Konstytucyjnego wykładnia prawa, – jeśli wyraźne brzmienie przepisu nie stoi temu na przeszkodzie – powinna zmierzać "do rozszerzenia gwarancji procesowych praw obywatela".**

W uchwale z dnia 26 listopada 2008 roku podjętej w składzie 7 sędziów (Sygn. akt: I OPS 5/08) Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, iż jakkolwiek trzeba uwzględnić ówczesne warunki ustrojowe, to jednak trzeba mieć na uwadze pewne uniwersalne, ponadczasowe standardy tworzenia i **stosowania** prawa „Nie bez znaczenia dla przyjętej interpretacji art. 7 ust. 2 dekretu o gruntach warszawskich pozostaje i to, że brak jest podstaw do tego, aby przepisy, które wprowadzały "rewolucyjne" ograniczenia prawa własności **interpretować rozszerzająco.** Wręcz przeciwnie należy je wyklądać zawężająco, zwłaszcza wtedy, gdy – jak w niniejszym przypadku - były stanowione pod rządami Konstytucji Marcowej z 1921 r. chroniącej w art. 99 prawo własności (Dz.U. Nr 44, poz. 267 ze zm.). Wprawdzie powyższe uchwała dotyczy tzw. gruntów warszawskich jednak przyjęte stanowisko jest aktualne również w przypadkach odjęcia prawa własności przez Państwo na gruncie przepisów o przeprowadzeniu reformy rolnej.

W tym też kierunku poszło orzecznictwo sądowe i uznano, że nie można wyjaśniać przepisów nacjonalizacyjnych w kierunku ograniczenia prawa własności w drodze wykładni rozszerzającej – wyrok SN z dnia 8 maja 1992 r. sygn. akt: III ARN 23/92, OSP 1993, nr 3, poz. 47). Takie też stanowisko było prezentowane w uzasadnieniu uchwał NSA (np.

uchwała siedmiu sędziów NSA z dnia 5 listopada 2007 r., I OPS 2/07; ONSAiWSA z 2008 r., z. 1, poz. 5). Nie oznacza to oczywiście, że orzekając można abstrahować od, determinowanego ówczesnymi warunkami ustrojowymi, systemu prawnego. Trzeba mieć jednak na uwadze uniwersalne, ponadczasowe standardy tworzenia i stosowania prawa, których dotrzymanie deklarowano ówczesnie nie tylko w Konstytucji Marcowej, ale także w Konstytucji PRL z 1952 r. i choć deklaracje te często pozostawały bez pokrycia, a praktyka nierzadko rażąco od nich odbiegała, to nie owa praktyka, a ówczesne prawo, wykładane przez pryzmat powszechnie uznawanych standardów, winny być podstawą orzekania”.

Natomiast w wyroku z dnia 8 maja 2007 r., II OSK 699/06, Naczelny Sąd Administracyjny wskazywał, iż: „z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z jej preambuły oraz przyjętych zasad wynika obowiązek uwzględnienia takich wartości jak sprawiedliwość, poszanowanie prawa własności, proporcjonalność stosowanych środków prawnych przy rozstrzygnięciach negatywnych. Takie wartości wynikają też z regulacji przyjętej w Kodeksie postępowania administracyjnego, która nakazuje dokonywanie wykładni mając na uwadze słuszny interes strony.”

Nie może budzić wątpliwości, iż pozbawienie właściciela prawa własności z naruszeniem konstytucyjnych zasad prawnych (bez odszkodowania) i obowiązujących przepisów prawa nie jest możliwe do zaakceptowania w praworządnym państwie, w którego Konstytucji zapisano zasadę poszanowania własności, jako jedną z podstawowych zasad państwa prawnego i podstawowych praw obywatelskich.

- 3.6 Z art. 31 ust. 3 Konstytucji wynika, wprost, że ograniczenia w zakresie korzystania z praw konstytucyjnych (w tym z równej ochrony praw majątkowych) nie mogą naruszać istoty tych praw. „Konieczność”, którą wyraża ten przepis, mieści w sobie postulat niezbędności, przydatności i proporcjonalności wprowadzanych ograniczeń.
- 3.7 Treść normatywną zasady proporcjonalności, wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji, przypominał Trybunał w wielu swoich orzeczeniach, między innymi w wyroku z 11 maja 1999 r., K 13/98, OTK ZU nr 4/1999, poz. 74, w którym wyjaśnił, że przesłanka „konieczności ograniczenia w demokratycznym państwie”, określona w art. 31 ust. 3 Konstytucji, z jednej strony stawia przed prawodawcą każdorazowo wymóg stwierdzenia **rzeczywistej potrzeby ingerencji** w zakres prawa bądź wolności jednostki, z drugiej zaś strony winna być rozumiana, jako wymóg

stosowania takich środków prawnych, które będą skuteczne, a więc **rzeczywiście służące realizacji zamierzonych przez prawodawcę celów (przydatne)**. Chodzi też o środki **niezbędne**, to znaczy takie, które chronią określone wartości w sposób bądź w stopniu, który **nie mógłby być osiągnięty przy zastosowaniu innych środków**. Przypominając, jak należy rozumieć zasadę **proporcjonalności**, Trybunał we wspomnianym wyroku podkreślił między innymi: „«Konieczność», którą wyraża art. 31 ust. 3 Konstytucji, mieści w sobie postulat **niezbędności, przydatności i proporcjonalności sensu stricto** wprowadzanych ograniczeń. Nie ulega wątpliwości, iż spełnienie powyższych postulatów wymaga bliższej analizy w każdym konkretnym przypadku ograniczania prawa czy wolności, w szczególności przez skonfrontowanie wartości i dóbr chronionych daną regulacją z tymi, które w jej efekcie podlegają ograniczeniu, jak również przez ocenę metody realizacji ograniczenia.” (zob. też wyroki TK z: 27 kwietnia 1999 r., P 7/98, OTK ZU nr 4/1999, poz. 72, 14 czerwca 2004 r., SK 21/03, OTK ZU nr 6/A/2004, poz. 56).

3.8 Należy wskazać, iż samo uregulowanie zawarte w **art. 2 ust.1 zd. trzecie dekretu PKWN**, że nieruchomości wskazane w/w artykule przechodzą na własność Skarbu Państwa bez jakiegokolwiek odszkodowania jest sprzeczny z porządkiem prawnym Rzeczypospolitej Polskiej. Już Konstytucja marcowa, jak już powyżej wspomniano w pkt 3.1 chroniła i poręczała prawo własności, a w art. 99 wprost stwierdzono, że wywłaszczenie może nastąpić wyłącznie „ze względów wyższej użyteczności” i „za odszkodowaniem” i na podstawie ustawy.

Podobne uregulowanie znalazło się również w obowiązującej obecnie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku w art. 21. Mając na uwadze brzmienie **art. 2 ust.1 zd. trzecie dekretu PKWN** należy stwierdzić, iż **godzi ono w podstawowe zasady państwa prawnego, jakim jest prawo własności i jego ochrona**. Nie jest możliwe przejęcie nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa w państwie demokratycznym bez stosownego odszkodowania i nie na cele publiczne (użyteczności publicznej).

Wobec powyższego sam fakt, odebrania właścicielom nieruchomości położonych w R stanowił przejaw państwowego bezprawia, bez względu na charakter przejętej nieruchomości. Jak słusznie podnosi **Piotr Kociubiński** w swojej monografii pt. ***Powojenne przekształcenia własnościowe w świetle Konstytucji*** „przejęcie na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości ziemskich (o charakterze rolnym) stanowiących własność albo współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeśli ich łączny rozmiar przekraczał 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, ... następowała nie na podstawie art. 2 ust.1 lit.e dekretu, lecz **art.2 ust.1 zdanie trzecie tego aktu, gdyż to ten fragment przepisu stanowił o zmianie właściciela nieruchomości**

oraz „artykuł 2 ust.1 lit.e «tylko» określał, które nieruchomości miały zostać przeznaczone na cele reformy rolnej, a nie wskazywał sposobu, w jaki ma to nastąpić, a mianowicie uprzednie upaństwowienie danych gruntów, było już przedmiotem dalszych postanowień dekretu, czyli właśnie art.2 ust.1 zd.3. **Jakkolwiek to nie ten przepis jest przywoływany w uzasadnieniach decyzji organów administracyjnych i orzeczeń sądowych, to jednak w istocie on stanowił podstawę prawną zmian właścicielskich, które dokonały się na polskiej wsi w latach 1944-1945**”.

3.9 W tym miejscu wskazać należy, że przepisy dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej były przedmiotem badań zarówno przez Trybunał Konstytucyjny jak i Naczelny Sąd Administracyjny, jednakże nigdy żaden z tych sądów nigdy nie zbadał i nie wypowiedział się na temat artykułu art.2 ust.1 zd.3 dekretu, na który wskazują skarżący.

Już z literalnego brzmienia tego przepisu: „Wszystkie nieruchomości ziemskie, wymienione w punktach b, c, d i e, części pierwszej niniejszego artykułu przechodzą bezzwłocznie, bez żadnego wynagrodzenia w całości, na własność Skarbu Państwa z przeznaczeniem na cele, wskazane w art. 1, część druga.” wynika, jego niezgodność z obowiązującą Konstytucją RP, która dopuszcza możliwość pozbawienia obywatela prawa własności tylko w szczególnych przypadkach i zawsze za stosownym odszkodowaniem. Co więcej sam Sąd I instancji wskazał w treści uzasadnienia, że z dniem wejścia w życie Konstytucji z 1997 roku dekret o reformie rolnej stał się „wtórnie niekonstytucyjny”

Stanowisko WSA w Warszawie oraz NSA, że skoro dekret o reformie rolnej został wydany ponad 60 lat temu to nie można oceniać zgodności z obowiązującymi aktualnie przepisami jego treści oraz skutków, które wywołało jego zastosowanie przez władze PRL. Jest to sprzeczne ze stanowiskiem Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, który w orzeczeniu z dnia 23 listopada 2000 roku w sprawie nr 25701/94 - Case of the Former King of Greece and Others vs. Greece – stwierdził, że dokonane w latach 60-tych XX wieku wywłaszczenie byłego króla Grecji z jego majątku prywatnego bez odszkodowania jest niezgodne z normami międzynarodowymi i narusza podstawowe prawa obywatelskie. Tym samym dokonał on oceny prawidłowości działań władz państwowych po upływie ponad 50 lat. W związku z powyższym należy uznać stanowisko Sądu I instancji za błędne również w tym zakresie.

3.10 Kwestia prymatu Konstytucji, jako najwyższego prawa Rzeczypospolitej Polskiej została ostatecznie przesądzona w art. 8 ust. 1 Konstytucji RP. Podobnie czyniła to Konstytucja Marcowa, (na którą powołuje się PKWN) w art. 38, gdzie stwierdzono, że „żadna ustawa nie

może stać w sprzeczności z niniejszą konstytucją, ani naruszać jej postanowień”. Konstytucja Kwietniowa czyni to samo w art. 49 ust. 2.

Podstawową konsekwencją zasady konstytucjonalizmu jest reguła, zgodnie, z którą przepisy konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba, że ona sama stanowi inaczej (art. 8 ust. 2 Konstytucji RP). Oznacza to, że „w tych wszystkich wypadkach, gdy postanowienia konstytucyjne są sformułowane w sposób na tyle precyzyjny i jednoznaczny, by możliwe było ich odniesienie do konkretnych sytuacji zachodzących w rzeczywistości prawnej, podmiot stosujący prawo powinien oprzeć swe działania (rozstrzygnięcia) bezpośrednio na takim postanowieniu konstytucyjnym (...). Przy takiej koncepcji konstytucja znajdować może ciągle zastosowanie w działalności wszystkich organów władzy publicznej, a podstawowa rola w tym zakresie musi przypaść sądowi” (zob. L. Garlicki (w:) Polskie prawo konstytucyjne, Warszawa 1997, s. 60).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 Konstytucji RP „Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej”, a zgodnie z ust. 2 tegoż artykułu jej „przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba, że Konstytucja stanowi inaczej”. Skoro zgodnie art. 178 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że „sędziowie podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom”, w przeciwieństwie do art. 67 poprzedniej Konstytucji PRL z 1952 roku, zgodnie, z którym „sędziowie są niezawisli i podlegają tylko ustawom”, toteż Naczelny Sąd Administracyjny uprawniony jest do badania zgodności stosowanych przepisów z konstytucją (tak m.in. Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 7 kwietnia 1998 roku, I PKN 90/98, opublik. w OSNAP z 2000r., Nr 1, poz. 6, Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 października 1998 roku, II S.A. 1264/98, opublik. w Głosie z 1999r. Nr 3, s.29 oraz Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lutego 1997 roku, I KZP 37/96, OSNKW z 1997 roku, z.3-4, poz. 21). Ostatnio bardzo wyraźnie stanowisko to potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w dwóch orzeczeniach, najpierw w wyroku z dnia 6 stycznia 2000 roku, II SA/Gd 355/98, w którym stwierdził, że: „Niezawisłość sędziów oraz ustanowione w art. 8 ust. 2 uprawnienie wydawania orzeczeń wprost w oparciu o Konstytucję daje niezawisłemu sądowi w konkretnej sprawie uprawnienie do odstąpienia od stosowania przepisu ustawy, który uznaje za sprzeczny z Konstytucją. W ten sposób niezawisły sąd spełnia rolę równoważącą w stosunku do równej mu władzy ustawodawczej” (za: G. Borkowski, Przepadek towaru celnego a Konstytucja RP, Glosa, z 2001, Nr 4, s.30-33), a następnie w wyroku z dnia 24 października 2000 roku, V SA 613/00, w którym potwierdził, że „kognicja Naczelnego Sądu Administracyjnego obejmuje w ramach bezpośredniego stosowania Konstytucji (art. 8 ust. 2) także możliwość niezastosowania in concreto przepisu ustawy. W takim wypadku istnieje powinność zastosowania

bezpośrednio normy konstytucyjnej (art. 46) na wypadek konfliktu między treścią normy konstytucyjnej i ustawowej. Decyduje o tym zasada zobowiązująca sąd do podległości normie hierarchicznie wyższej”. Powyższe orzeczenia zasługują na pełną aprobatę. Z uwagi na fakt, że treść przepisu art.178 ust. 1 i art. 8 ust. 2 Konstytucji RP jest jasna, zgodnie z zasadą *clara non sunt interpretanda* stwierdzić należy, że poglądy niektórych wybitnych teoretyków prawa o wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego w odniesieniu do rozstrzygania o niekonstytucyjności ustawy nie zasługują na aprobatę. Jest oczywiste, że na gruncie obowiązującej poprzednio Konstytucji (art. 52) sędziowie podlegali tylko ustawie i orzekali w związku z tym o niezgodności aktu podustawowego z ustawą, mimo, że również wtedy Trybunał Konstytucyjny dokonywał oceny aktów podustawowych z ustawami (*in abstracto*) i istniała instytucja pytań prawnych do Trybunału (art. 10 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym – tekst pierwotny). Podkreślić, bowiem należy, że sąd orzekający dokonuje oceny konstytucyjności aktu *in concreto* i nie eliminuje wadliwego aktu z obrotu prawnego, natomiast Trybunał Konstytucyjny definitywnie eliminuje akt niekonstytucyjny z obrotu po uprzednim skontrolowaniu aktu *in abstracto*. Przyjęcie odmiennego poglądu powodowałoby, że przepis art. 178 ust. 1 Konstytucji RP byłby całkowicie zbędny, co jest sprzeczne z zasadą racjonalnego ustawodawcy.

W tym miejscu należy podnieść, że jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 stycznia 2000 roku, sygn. akt P. 11/98 (opublik. w OTK ZU Nr 1 poz. 3, str. 36 u dołu) - art. 64 Konstytucji „posiada przymiot bezpośredniej stosowalności, którego realizacja nie jest uzależniona od wydania ustaw konkretyzujących”, podobnie jak pozostałe przepisy Konstytucji RP dotyczące ochrony prawa własności, w tym zwłaszcza art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 32.

- 3.11 Podsumowując naruszenie „istoty” prawa własności (art. 64 ust. 3 Konstytucji RP) przejawia się w tym, że „zagwarantowanie ochrony własności jest konstytucyjną powinnością państwa (wynika to z art. 21 ust.1 Konstytucji RP- przyp. JF), przy czym powinność ta urzeczywistniana jest zarówno przez działania o charakterze prawodawczym (ukształtowanie podstawowych instytucji prawnych, konkretyzujących treść prawa własności, określenie granic prawa własności), jak i faktyczne czynności organów państwa, mające za przedmiot dobra stanowiące własność jakiejś osoby” (tak Trybunał Konstytucyjny w sprawie K. 23/98, teza III.1 uzasadnienia oraz w sprawie P. 2/98) . Z takim właśnie naruszenia praw własności mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie gdzie poprzednik prawny skarżących został pozbawiony majątku wielkiej wartości bez żadnego odszkodowania nawet symbolicznego stanowi to jawne pogwałcenie wszelkich zasad

konstytucyjnych zarówno obowiązujących na gruncie Konstytucji RP z 1997 roku jak i Konstytucji Marcowej z 1921 roku.

IV. KONKLUZJA

- 4.1 Ocena konstytucyjności wskazanych powyżej przepisów jest konieczna dla ochrony przysługujących skarżącym konstytucyjnych wolności i praw w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. W orzecznictwie Trybunału przyjmuje się, że „przesłanką uzasadniającą kontrolę konstytucyjności przepisu jest ustalenie, że zachodzi związek między daną regulacją, a ochroną konstytucyjnych praw i wolności. Związek ten zachodzi wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki: **(i)** przepis będący przedmiotem oceny zawiera treści normatywne odnoszące się do sfery praw i wolności konstytucyjnie chronionych, **(ii)** nie istnieje żaden alternatywny instrument prawny (poza ewentualnym uznaniem przepisu za niekonstytucyjny), który mógłby spowodować zmianę sytuacji prawnej ukształtowanej definitywnie zanim ów przepis utracił moc obowiązującą, **(iii)** ewentualna eliminacja danego przepisu z systemu prawnego stanowiłoby skuteczny środek dla przywrócenia ochrony praw naruszonych obowiązywaniem kwestionowanej regulacji prawnej” (zob. m.in. wyrok z dnia 21 maja 2001 r., sygn. akt SK 15/00).
- 4.2 Żaden organ ani sąd nie dokonali analizy stanu faktycznego w oparciu o art.2 ust.1 zdanie trzecie a skupili się wyłącznie na sprawdzeniu przesłanek z art. 2 ust.1 lit.e poprzez sprawdzenie i wykazanie, że nieruchomości objęte postępowaniem miały charakter rolny. Należy podkreślić, iż powyższe zachowanie odpowiada dotychczasowej linii orzeczniczej polegającej na stwierdzeniu, że wyłącznie część majątków ziemskich w postaci zespołów dworsko-parkowych nie mogły zostać przejęte na podstawie dekretu o reformie rolnej z uwagi na swój rezydencjonalny charakter. Tymczasem prawidłowa analiza dokonana m.in. przez Piotra Kociubińskiego wprost pokazuje, iż wypracowana linia orzecznicza jest niepełna i powinna ulec dalszej rozbudowie, albowiem nie jest możliwe by w demokratycznym państwie obywatel nie otrzymał odszkodowania za utraczone prawo własności nieruchomości bez względu na jej charakter. Przedmiotowa sprawa stanowi kolejny przykład, że wprowadzenie ustawy reprivatyzacyjnej jest konieczne. Potrzeba kompleksowego uregulowania kwestii bezprawnego przejęcia mienia osób fizycznych oraz prawnych przez władze państwowe w okresie PRL po mimo upływu czasu nie zmniejsza się a wręcz wzrasta.

4.3 Tym samym skoro wskazane przepisy w sposób rażąco naruszają Konstytucję RP i konstytucyjne prawa podmiotowe przysługujące Skarżącym, wniesienie niniejszej skargi konstytucyjnej jest w pełni uzasadnione.

Za Skarżących

ADWOKAT
Dr Józef Forystek

pełnomocnik
dr Józef FORYSTEK, adwokat

Załączniki:

1. Trzy odpisy skargi;
2. 6 x pełnomocnictwo;
3. Decyzja Wojewody z dnia stycznia 2014 roku, znak: ;
4. Decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia grudnia 2016 roku, znak: ;
5. Skarga skarżących od decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia grudnia 2016 roku, znak: ;
6. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia maja 2017 roku, sygn. akt: ;
7. Skarga kasacyjna skarżących z dnia lipca 2017 roku;
8. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia czerwca 2019 roku, sygn. akt: .